

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Prishtinë, më 18 shkurt 2020
Nr. ref.:RK 1518/20

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

rastet nr. KI86/19, KI87/19, KI88/19, KI89/19, KI90/19 dhe KI91/19

Parashtrues

Ibrahim Zenuni dhe 5 të tjerë

Vlerësim i kushtetutshmërisë së 6 aktvendimeve të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, të nxjerra ndërmjet 7 shkurtit dhe 4 prillit 2019

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa KI86/19 është dorëzuar nga Ibrahim Zenuni; Kërkesa KI87/19 është dorëzuar nga Ibrahim Beka; Kërkesa KI88/19 është dorëzuar nga Rushit Vojvoda; Kërkesa KI89/19 është dorëzuar nga Fazli Aliu; Kërkesa KI90/19 është dorëzuar nga Sabedin Deliu, dhe Kërkesa KI91/19 është dorëzuar nga Mehdi Ferizi.

2. Të gjithë të lartcekurit (në tekstin e mëtejme: parashtruesit e kërkesës) janë me banim në Komunën e Skenderajt dhe përfaqësohen në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata), nga Jahir Bejta, drejtor i shoqatës “Ngritja e Zërit”.

Vendimi i kontestuar

3. Parashtruesit e kërkesës kontestojnë 6 vendime të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata Supreme), si në vijim:
 1. Ibrahim Zenuni - Aktvendimi Rev. nr. 18/2019, i 11 shkurtit 2019;
 2. Ibrahim Beka - Aktvendimi Rev. nr. 25/2019, i 7 shkurtit 2019;
 3. Rushit Vojvoda - Aktvendimi Rev. nr. 26/2019, i 11 shkurtit 2019;
 4. Fazli Aliu - Aktvendimi Rev. nr. 58/2019, i 13 marsit 2019;
 5. Sabedin Deliu - Aktvendimi Rev. nr. 81/2019, i 4 prillit 2019;
 6. Mehdi Ferizi - Aktvendimi Rev. nr. 24/2019, i 7 shkurtit 2019.

Objekti i çështjes

4. Objekt i çështjes së kërkesave është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara, me të cilat pretendohet se janë shkelur të drejtat e parashtruesve të kërkesës të garantuara me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta), me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ) dhe nenin 15 të Deklaratës Universale për të Drejta të Njeriut (në tekstin e mëtejme: DUDNJ).

Baza juridike

5. Kërkesat bazohen në paragrafin 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, në nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa individuale] të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe rregullin 32 [Parashtrimi i kërkesave dhe përgjigjeve] të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 01/2018 (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

6. Më 3 qershor 2019, parashtruesit e kërkesës parashtruan kërkesat e tyre në Gjykatë.

7. Më 18 qershor 2019, Kryetarja e Gjykatës caktoi për rastin KI86/19 gjyqtaren Remzije Istrefi-Peci gjyqtare raportuese dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Bekim Sejdiu (kryesues), Safet Hoxha dhe Radomir Laban.
8. Më 18 qershor 2019, në pajtim me paragrafin (1) të rregullit 40 (Bashkimi dhe ndarja e kërkesave) të Rregullores së punës, Kryetarja e Gjykatës urdhëroi bashkimin e kërkesave KI87/19, KI88/19, KI89/19, KI90/19 dhe KI91/19 me kërkesën KI86/19.
9. Më 11 korrik 2019, Gjykata njoftoi parashtruesit e kërkesës për regjistrimin dhe bashkimin e kërkesave. Të njëjtën ditë, Gjykata gjithashtu njoftoi Gjykatën Supreme për regjistrimin e kërkesave dhe bashkimin e tyre.
10. Më 16 janar 2020, Kolegji shqyrtues e shqyrtoi raportin e gjyqtarës raportuese dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

11. Ndërmjet 6 qershorit 2011 dhe 16 tetorit 2013, parashtruesit e kërkesës në mënyrë individuale parashtruan padi në Gjykatën Themelore në Mitrovicë - dega në Skenderaj (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata Themelore) kundër Qeverisë së Republikës së Serbisë, për kompensimin e dëmeve materiale dhe jomateriale që iu shkaktuan atyre gjatë luftës, ndërmjet viteve 1998 dhe 1999.
12. Përgjatë periudhës 25 shtator 2013 - 28 prill 2015, Gjykata Themelore, me vendime individuale, hodhi poshtë paditë e parashtruesve të kërkesës dhe u deklarua jokompetente për të vendosur.
13. Parashtruesit e kërkesës paraqitën ankesa individuale ndaj vendimeve të Gjykatës Themelore, pranë Gjykatës së Apelit, për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Parashtruesit kërkuan që vendimet e Gjykatës Themelore të anulohen dhe kërkesat e parashtruesve të kërkesës të shpallen të pranueshme.
14. Ndërmjet 9 janarit 2015 dhe 29 nëntorit 2018, Gjykata e Apelit nxori vendime të ndara duke refuzuar secilën nga ankesat e parashtruesve të kërkesës dhe duke vërtetuar vendimet e Gjykatës Themelore.
15. Secili nga parashtruesit e kërkesës, në mënyrë individuale, parashtrroi kërkesë të veçantë për revizion në Gjykatën Supreme, duke pretenduar ekzistimin e shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Ata kërkuan që kërkesat e tyre për revizion të aprovohen, vendimet e Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës Themelore të anulohen dhe çështja e tyre të referohet për rishqyrtim në Gjykatën Themelore. Parashtruesit e kërkesës pretenduan se ekzistojnë dispozita të tjera të Ligjit për Procedurën Kontestimore me të cilat rregullohet çështja e kompetencës për rastet e tyre. Ndër të tjera, sipas tyre në këtë rast do të duhej të zbatoheshin dispozita e nenit 28 të Ligjit për Procedurën Kontestimore e cila ka të bëjë me kompetencën e gjykatave në kontestet me element ndërkombëtar.

16. Në mes të 7 shkurtit dhe 4 prillit 2019, Gjykata Supreme nxori vendime të ndara, duke refuzuar kërkesat për revizion të secilit prej parashtruesve të kërkesës si të pabazuara. Argumentet kryesore të Gjykatës Supreme, në secilin prej këtyre vendimeve, ishin përafërsisht në linjën si në vijim:

“Gjykata e shkallës së dytë në mënyrë të drejtë ka zbatuar dispozitën e nenit 18.3 të LPK-së, me të cilin është paraparë që “Kur gjykata gjatë procedurës konstaton se për zgjidhjen e kontestit nuk është kompetente gjykata e vendit, do të shpallet in kompetente, do t’i shpallë të pavlefshme të gjitha veprimet procedurale të kryera dhe do ta hedhë poshtë padinë që i është paraqitur [...] Sipas mendimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, për faktin se në rastin konkret, vijnë në shprehje normat e kolizionit të ligjit, sipas të cilave themelohet kompetenca e ndonjë gjykate të ndonjë vendi tjetër, dhe në bazë të dispozitës së nenit 28.2 të LPK-së, kur është fjala për kontestet me elemente të huaj, gjykata e vendit është kompetente vetëm nëse kjo kompetencë ndërkombëtare rrjedh shprehimisht nga ndonjë marrëveshje ndërkombëtare ose nga vet Ligji. [...]”.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

17. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës janë identike, prandaj, Gjykata i paraqet ato si pretendime të njëjta.
18. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se me vendimet e Gjykatës Supreme janë shkelur të drejtat e tyre të garantuara me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së dhe nenin 15 të DUDNJ-së.
19. Parashtruesit e kërkesës kanë tri kategori të pretendimeve kryesore: (i) zbatimin e parimit *“per loci” [ratione loci]*, i cili sipas parashtruesve të kërkesës, nënkupton që gjykatat e rregullta kanë kompetencë për shqyrtimin e padive në bazë të vendit ku është shkaktuar dëmi; (ii) detyrimin për zbatimin e standardeve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut nga ana e gjykatave të rregullta; (iii) të drejtën e tyre për mbrojtje gjyqësore të të drejtave dhe të drejtën për qasje në drejtësi.
20. Parashtruesit e kërkesës fillimisht i referohen çështjes së juridiksionit territorial, (përkatësisht parimit *“per loci”*) dhe pretendojnë se gjykatat e rregullta *“kanë zbatuar gabimisht ligjin e aplikuar referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore [...], ngase, gjykata territorialisht kompetente për gjykime të çështjeve juridike, kurdoherë është gjykata në territorin e së cilës është kryer krimi, dëmtimi moral përkatësisht material! Ky definicion e qëndrim juridik valid përkon edhe me interesin e palës së dëmtuar, parimin e ekonomisë në procedurat gjyqësore dhe administrative, si dhe në përputhje me principin ndërkombëtar – per loci, drejtimi i aktpadive në bazë të vendit ku është kryer krimi”.*

21. Tutje, parashtruesit e kërkesës iu referohen disa shembujve nga praktika ndërkombëtare ku, sipas tyre, viktimat e Luftës së Dytë Botërore janë lejuar *“të paraqesin aktpadi individuale në gjykatat vendore për kompensim të dëmit të shkaktuar nga Gjermania”*. Në këtë drejtim, ata specifikojnë se në rastet e Greqisë dhe Italisë, individëve u është dhënë mundësia për të kërkuar kompensim për *“dëmet e shkaktuara nga Gjermania gjatë Luftës së Dytë Botërore në pajtim me principin ndërkombëtar ‘per loci’”*.
22. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 21, paragrafi 1 të Kushtetutës, pretendojnë se gjykatat e rregullta *“nuk i kanë aplikuar standardet e avancuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Njëra nga standardet është dhënia e mundësisë palës së dëmtuar për iniciimin e çështjes së kompensimit të dëmit moral dhe material të shkaktuar si rezultat i veprimit direkt nga ana e autoriteteve serbe [...]”*.
23. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 22 të Kushtetutës, pretendojnë që përderisa *“të drejtat e njeriut të garantuara me Konventat, Marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare kanë prioritet në rast konflikti ndaj ligjeve dhe dispozitave tjera të organeve publike”*, rrjedhimisht, *“paraqitja e aktpadive pranë gjykatave vendore është e mbështetur edhe në nenin 6 të KEDNJ-së dhe pikën 15 të DUDNJ-së [...]”*.
24. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu pohojnë se *“Obligimi për Aplikimin e Konventave të Gjenevës të vitit 1994 është paraparë edhe me Ligjin Ndërkombëtar Humanitar të Kosovës”*. Sipas parashtruesve, gjykatat e rregullta kanë shkelur dispozitat kushtetuese sepse nuk kanë aplikuar dispozitat e konventave ndërkombëtare, si kategori të rendit juridik të brendshëm.
25. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 54 të Kushtetutës, gjithashtu deklarojnë se *“u është mohuar e drejta për mbrojtje gjyqësore të të drejtave, e drejta për qasje në drejtësi në nivel kombëtar si dhe garancitë institucionale për mbrojtjen e të drejtave të njeriut”*.
26. Në fund, parashtruesit e kërkesës kërkojnë nga Gjykata, anulimin e vendimeve të gjykatave të rregullta.

Pranueshmëria e kërkesës

27. Gjykata së pari do të shqyrtojë nëse kërkesat i kanë përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara në Kushtetutë dhe të specifikuara më tej me Ligj dhe të parapara me Rregullore të punës.
28. Si shënim fillestar, Gjykata vëren se objekti i çështjes së këtyre kërkesave të bashkuara si dhe pretendimet e ngritura në këto kërkesa, janë të ngjashme me një mori kërkesash tjera për të cilat Gjykata veçse ka vendosur (Shih, *mutatis mutandis*, rastet e Gjykatës Kushtetuese, KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 23 tetorit 2017, rastet KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17 *Mala Mala, Ali Salihu, Nuriye Beka dhe Xhevat Xhinovci*, Aktvendim për papranueshmëri, i 10 janarit 2018 dhe rastet nr. KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18,

KI103/18, KI104/18, KI10S/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI128/18 *Fehmi Hoti dhe 15 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 19 shkurtit 2019, të gjitha rastet e OJQ “Ngritja e Zërit”; shih po ashtu dispozitat ligjore relevante të cituara në ato raste).

29. Duke iu kthyer rrethanave të rasteve konkrete, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë:

“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.

(...)

7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj”.

30. Në vazhdim, Gjykata i referohet nenit 47 [Kërkesat individuale], nenit 48 [Saktësimi i kërkesës], nenit 49 [Afatet] dhe nenit 50 [Kthimi në gjendjen e mëparshme] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 47

[Kërkesa individuale]

1. “Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjykata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tij individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik”.

Neni 48

[Saktësimi i kërkesës]

“Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj”.

Neni 49

[Afatet]

“Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor...”.

31. Më tutje, Gjykata i referohet edhe Rregullores së punës, konkretisht paragrafit (2) të rregullit 39 [Kriteret e pranueshmërisë], të cilët përcaktojnë si në vijim:

“(2) Gjykata mund ta konsiderojë kërkesën të papranueshme, nëse kërkesa është qartazi e pabazuar, sepse parashtruesi nuk dëshmon dhe nuk mbështetë në mënyrë të mjaftueshme pretendimin e tij”.

32. Gjkata konstaton se të gjithë parashtruesit, janë palë të autorizuar, të cilët kontestojnë një akt të një autoriteti publik, pas shterimit të të gjitha mjeteve juridike. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu i kanë sqaruar të drejtat dhe liritë që ata pretendojnë se u janë shkelur, në pajtim me nenin 48 të Ligjit dhe e kanë dorëzuar kërkesën në pajtim me afatin e përcaktuar në nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (c) të Rregullores së punës.
33. Më tutje, Gjkata duhet të shqyrtojë nëse plotësohet kriteri i pranueshmërisë i përcaktuar në rregullin 39 (2) të Rregullores së punës. Në këtë drejtim, Gjkata rikujton që parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta u kanë shkelur disa të drejta të mbrojtura me Kushtetutë, KEDNJ dhe DUDNJ, duke vënë theksin posaçërisht në të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm dhe në të drejtën për mbrojtjen gjyqësore të të drejtave.
34. Në lidhje me këtë, Gjkata vëren se parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta e kanë interpretuar gabimisht ligjin në fuqi kur i janë referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore. Ata, më tej, pretendojnë se gjykata në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi është gjykatë kompetente për gjykim në çështjet e tyre. Si rrjedhojë, sipas parashtruesve, atyre u është mohuar e drejta në mbrojtje gjyqësore dhe qasje në drejtësi.
35. Gjkata konsideron se pretendimet e parashtruesve të kërkesës, në thelb, kanë të bëjnë me interpretimin nga gjykatat e rregullta të dispozitave përkatëse ligjore që rregullojnë kompetencën e tyre territoriale, gjegjësisht kompetencën për t'u marrë me paditë e parashtruesve.
36. Gjkata thekson qëndrimin e saj se vërtetimi i drejtë dhe i plotë i gjendjes faktike, sikundër edhe interpretimet përkatëse ligjore, parimisht, hyjnë brenda juridiksionit të gjykatave të rregullta. Roli i Gjykatës Kushtetuese është që të sigurojë respektimin e standardeve dhe të drejtave të garantuara me Kushtetutë, rrjedhimisht, ajo nuk mund të veprojë si gjykatë e “shkallës së katërt” (shih, *mutatis mutandis*, në lidhje me parimin e subsidiaritetit, Aktgjykimin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, të 16 shtatorit 1996, *Akdivar kundër Turqisë*, nr. 21893/93, paragrafi 65; shih po ashtu, *mutatis mutandis*, në lidhje me doktrinën e “shkallës së katërt”, rastet e Gjykatës Kushtetuese KI86/11, parashtrues i kërkesës *Milaim Berisha*, Aktvendim për papranueshmëri, i 5 prillit 2012 paragrafi 33; si dhe rastet e bashkuara KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17 parashtrues të kërkesës *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 27 nëntorit 2017, paragrafët 46 dhe 47).
37. Në rastin konkret, Gjkata vëren se Gjykata Supreme ka shqyrtuar pretendimet e parashtruesve lidhur me interpretimin e bërë nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata Themelore, të dispozitave përkatëse ligjore lidhur me kompetencën për gjykim në rastet e parashtruesve.
38. Gjykata Supreme, gjatë shqyrtimit të pretendimeve të parashtruesve të kërkesës, arsyetoi se Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit i kanë zbatuar në mënyrë të drejtë dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore, kur kanë konstatuar se nuk kanë pasur juridiksion për të gjykuar në këto raste gjyqësore. Prandaj, Gjykata Supreme hodhi poshtë pretendimet e parashtruesve të kërkesës, duke

arsyetuar se juridiksioni i përgjithshëm territorial është në gjykatën në territorin e së cilës është selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë e cila nuk është në territorin e gjykatave të Kosovës.

39. Kështu, në disa prej vendimeve të saj (shih, për shembull, Aktvendimin në rastin Rev. nr.18/2019), Gjykata Supreme, ndër të tjera, arsyetoi se:

“[Me padi është paditur Republika e Serbisë-Qeveria R. S. në Beograd, për kompensimin e dëmit (pra, në rastin konkret fjala është për kontest juridiko-pasuror në shtetin e huaj) për të cilin kontest gjykata e vendit nuk është kompetente për të vendosur, andaj Gjykata Supreme e Kosovës vlerëson se gjykatat e instancës më të ulët në mënyrë të drejtë kanë zbatuar dispozitat e nenit 18.3 dhe nenit 39 par. 1 e 2 të LPK-së, me rastin kur janë shpallur inkompetente për të gjykuar këtë çështje juridike dhe kanë hedhur poshtë padinë e paditësit, ngase selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë, ashtu që, për të vendosur për këtë çështje juridike nuk është kompetente Gjykata e Republikës së Kosovës për faktin se selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë si palë e paditur nuk ndodhet në territorin e Gjykatave të Republikës së Kosovës].”

40. Gjykata konsideron se përfundimet e Gjykatës Themelore, Gjykatës së Apelit dhe të Gjykatës Supreme janë arritur pas një shqyrtimi të hollësishëm të të gjitha argumenteve dhe interpretimeve të parashtruara nga parashtruesit e kërkesës. Në këtë mënyrë, parashtruesve iu është dhënë mundësia që në të gjitha fazat e procedurës të paraqesin argumentet dhe interpretimet ligjore të cilat i konsiderojnë të rëndësishme për rastet e tyre.
41. Rrjedhimisht, Gjykata konkludon se procedurat në gjykatat e rregullta, të shikuara në tërësinë e tyre, ishin të drejta dhe se nuk mund të argumentohet pretendimi për interpretime arbitrare ligjore nga ana e gjykatave të rregullta.
42. Për sa i përket pretendimeve të parashtruesve të kërkesës lidhur me “*të drejtën e tyre në mbrojtje gjyqësore dhe qasje në drejtësi*”, Gjykata vë në pah edhe praktikën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), në të cilën është e detyruar të referohet sipas nenit 53 të Kushtetutës. Mbi këtë të fundit, Gjykata po ashtu vë në pah edhe praktikën e saj gjyqësore të ndërtuar mbi praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së ku është potencuar se ekzistojnë barrierat procedurale të cilat i imponon parimi i imunitetit sovran të shteteve – si një nga parimet themeltare të së drejtës ndërkombëtare publike – në raport me procedurat gjyqësore që mund të zhvillohen kundër një shteti në gjykatat e brendshme të një shteti tjetër (shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, parashtrues *Fehmi Hoti dhe 15 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri, i 30 janarit 2019, paragrafët 58 dhe 59, shih, *mutatis mutandis*, edhe rastet e GJEDNJ-së të cituara në rastin e sipërpërmendur të Gjykatës Kushtetuese, *Jones dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesat 34356/06 dhe 40528/06, Aktgjykimi i 14 janarit 2014 dhe *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa 35763/97 Aktgjykimi i 21 nëntorit 2001).

43. Për më tepër, në rastin *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, GJEDNJ ka argumentuar si në vijim: “*E drejta e qasjes në gjykatë mund t’i nënshtrohet kufizimeve, nëse nuk preket thelbi i së drejtës. Kufizimet e tilla duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe të jenë proporcionale. Njohja e imunitetit sovran të shteteve në procedura civile ndjekë qëllimin legjitim të respektimit të së drejtës ndërkombëtare [...]. Për sa i përket proporcionalitetit, për sa është e mundur, Konventa duhet të interpretohet në harmoni me rregullat e tjera të së drejtës ndërkombëtare, duke përfshirë edhe ato që kanë të bëjnë me imunitetin e shteteve. Kështu, masat e ndërmarra nga shteti të cilat pasqyrojnë rregullat e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare mbi imunitetin e shteteve, në parim, nuk mund të shikohen si kufizim joproporcional i të drejtës për qasje në gjykatë*”. Një qëndrim të tillë, për sa i përket tensionit në mes të parimit të imunitetit sovran të shteteve dhe të drejtës për qasjes në drejtësi (gjykatë), e ka theksuar edhe Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë (shih, për shembull, rastin: *Gjermania kundër Italisë; Greqia si palë intervenuese*, Aktgjykimi i 3 shkurtit 2012).
44. Në dritën e argumenteve të mësipërme, Gjykata e konsideron të rëndësishme të theksojë faktin se vendimet e gjykatave të rregullta të Kosovës, në rastet e parashtruesve të kërkesës, nuk kanë trajtuar të drejtën e tyre për të kërkuar kompensimin e dëmit, por vetëm kompetencën territoriale të gjykatave të Kosovës për të zhvilluar procedurë kundër një shteti tjetër.
45. Ndërsa, duke iu referuar edhe pretendimeve të parashtruesve rreth aplikimit të Konventës së Gjenevës në rastet e tyre gjyqësore, Gjykata vëren se parashtruesit vetëm i janë referuar kësaj Konvente por nuk kanë ofruar argumente të mëtutjeshme në lidhje me këtë pretendim (shih, për autoritetin e fundit në këtë drejtim, rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, paragrafi 61).
46. Gjykata rithekson qëndrimin e saj të përgjithshëm se vetëm fakti i thjeshtë se parashtruesit e kërkesës nuk pajtohen me rezultatin e vendimeve të Gjykatës Supreme apo të gjykatave të tjera të rregullta, sikundër edhe vetëm përmendja e neneve të Kushtetutës apo instrumenteve ndërkombëtare, nuk janë të mjaftueshme për të ndërtuar një pretendim të argumentuar për shkelje kushtetuese. Kur pretendohen shkelje të tilla të Kushtetutës, parashtruesit e kërkesës duhet të sigurojnë pretendime të arsyetuara dhe argumente bindëse (shih, *mutatis mutandis*, rastin e Gjykatës Kushtetuese, KI136/14, Aktvendim për papranueshmëri, i 10 shkurtit 2015, *Abdullah Bajqinca*, paragrafi 33).
47. Gjykata gjithashtu vëren se faktet e paraqitura dhe pretendimet e parashtruesve të kërkesës janë pothuajse identike me disa kërkesa të mëhershme, për të cilat Gjykata ka vendosur se janë të papranueshme, si qartazi të pabazuara mbi baza kushtetuese (për autoritetin më të fundit në këtë drejtim, shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/1, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, cituar më lart, KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17, cituar më

lart, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart). Të gjitha këto kërkesa kanë ngritur pretendime pothuajse identike me kërkesat e trajtuara në këtë vendim dhe, sikurse për ato raste, edhe në këto raste të bashkuara Gjykata konsideron se të njëjtat duhet të shpallen të pabazuara mbi baza kushtetuese.

48. Si përmbledhje, Gjykata konsideron se kërkesat e parashtresve nuk dëshmojnë se procedurat në gjykatat e rregullta kanë shkaktuar shkelje të të drejtave të tyre të garantuara me Kushtetutë, përkatësisht nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrotja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, nenin 6 të KEDNJ-së, si dhe nenin 15 të DUDNJ-së.
49. Si rezultat, kërkesat janë qartazi të pabazuara në baza kushtetuese, dhe shpallen të papranueshme, siç përcaktohet me nenin 113.7 të Kushtetutës dhe specifikohet më tej me rregullin 39 (2) të Rregullores së punës.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës, në pajtim me nenin 113.1 dhe 113.7 të Kushtetutës, dhe rregullin 39 (2) të Rregullores së punës, më 16 janar 2020, njëzëri

VENDOS

- I. TË DEKLAROJË kërkesat të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- III. TË PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit; dhe
- IV. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtarja raportuese

Remzije Istrefi-Peci

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi